

Nr 475

Av herr Nilsson i Tvärålund m. fl., om anslag till kurs i lapska språket vid Uppsala universitet.

Ett av de inhemska språken i Sverige är lapska språket. Det har använts i skrift i någon utsträckning redan på 1600-talet. Under 1700- och 1800-talen utkom ganska mycket översättningslitteratur på lapska. Rätt många lapska böcker utkom även i början av 1900-talet. Med nomadskoleordningen, som började 1914, borttogs lapska såsom undervisningsspråk i lapparnas skolor. 1956 infördes lapska som undervisningsämne för klasserna 3—7 vid nomadskolorna fr. o. m. läsåret 1956/57 enligt undervisningsplan för nomadskolorna, fastställd av skolöverstyrelsen den 14 juni 1956. Enligt anmärkningar till timplanen äger nomadskolinspektören besluta, huruvida vid viss nomadskola skall tillämpas timplanvarianten a, innehållande lapska eller varianten b, utan detta ämne. Enligt nomadskolinspektörens beslut tillämpas nu timplanvarianten a (med lapska) inom samtliga de nomadskolor, som är belägna inom centrallapskt språkområde, dvs. Norrbottens län. För övriga nomadskolor tillämpas varianten b.

Kungl. Maj:t har i ämbetskrivelse till skolöverstyrelsen den 9 mars 1956 bemyndigat överstyrelsen att pröva och avgöra frågor angående behörighet för lärare att undervisa i lapska. Överstyrelsen har den 14 juni 1956 meddelat föreskrifter rörande sådan behörighet.

För undervisning i lapska användes med ett undantag, folk- eller småskollärare med lapska som modersmål. Behörighet, som hittills meddelats, har i enlighet med de av överstyrelsen givna föreskrifterna begränsats att gälla intill utgången av läsåret 1959/60. Denna tidsbegränsade behörighetsförklaring har kunnat utfärdas, även om vederbörande ej styrkt sig behärska lapskans ortografi och grammatik. Att för undervisning i lapska även i fortsättningen, i varje fall för avsevärd tid, använda lärare med otillräcklig kompetens synes ej tillfredsställande, då det måste anses berättigat, att samernas barn inom sitt speciella undervisningsväsen i nomadskolorna bereds möjlighet att erhålla fullgod undervisning i sitt modersmål, lapskan. Målsättningen för denna undervisning, sådan den framgår i nomadskolornas undervisningsplan, visar, att undervisningen i lapska innehåller moment av sådan art, att en kvalificerad utbildning av lärare för denna undervisning är erforderlig. Att möjlighet till sådan utbildning beredes nomadskolornas lärare synes oss därför nödvändig. En kort utbildningskurs anordnades visserligen sommaren 1958 genom bl. a. Nordiska samerådets försorg. Men den är uppenbart otillräcklig och kan ej ge full behörighet för undervisning i lapska i nomadskolorna.

Sedan år 1948 föreligger ett för Norge och Sverige gemensamt skriftspråk, huvudsakligen grundat på de nordlapska dialekterna, vilka även i Sverige talas av de flesta samer. På norsk sida har redan utkommit ganska många böcker på detta skriftspråk, bl. a. ABC för den första läsundervisningen. I Sverige har en ljudlära utkommit och läsebokshäften. En grammatik är under utarbetande och kommer ut till hösten.

Enligt vår mening bör en ny längre kurs anordnas för att råda bot på bristen på kompetenta lärare i lapska vid nomadskolorna. Med hänsyn till att lapskan är föga odlad i skrift måste höga krav ställas på dem som skall leda denna utbildningskurs, och den torde bära förläggas till Uppsala, där en universitetsinstitution med akademiska lärare och biblioteksutrustning står till buds. Den ovannämnda korta kursen 1958 hölls med biträde av finska och norska universitetslärare och vid kursen deltog både svenskar, finnar och norrmän. Denna anordning visade sig vara mycket effektiv. Även vid den kurs vi nu föreslår, bör därför i möjligaste mån även norska lärare medverka, också för att ytterligare effektivisera det påbörjade samarbetet mellan Norge och Sverige i fråga om det lapska språkets odling i övrigt. I detta sammanhang vill vi även påpeka, att Nordiska rådet i sin rekommendation till de nordiska regeringarna angående samerna i Norden vid stockholms-sessionen i år lade särskild vikt vid utvecklingen av »denna befolknings kultur» — — —.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte utöver vad i åttonde huvudtiteln under punkt (227) 22 äskats till kurs för nomadlärare i lapska språket vid Uppsala universitet anvisa 40 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1960

Jan-Ivan Nilsson
i Tvärålund

Ragnhild Sandström

Ragnar Lassinantti

Bilaga

Kostnadsberäkning för planerad kurs i lapska språket för nomadlärare i Uppsala under tiden den 29 aug.—28 okt. 1960

61 dagar + 4 resdagar = 65 dagar.

2 vikarierande lärare i Ag 7 läsårsdaglön kr. 47:50 per dag. Tid. 6/9—28/10 = 54 dagar. (Se K. K. 354/1959, 41 §, 4 mom.)	5 130:—	
4 vikarierande lärare i Ag 12 läsårsdaglön kr. 60:90 per dag	13 154:40	
Traktamenten efter kr. 25:— per dygn för 6 lärare	9 750:—	28 034:40

Kursens ledare: 4 000:— (Ruong) inklusive lektioner	4 000:—	
Resekostnader och traktamenten för norska föreläsare	1 350:—	5 350:—
40 föreläsningar av akademiska lärare (Collinder, Ruong, Nesheim och Henriksen) de två senare från Norge, å 90:— kronor		3 600:—
	Summa kostnader	36 984:40

Tillkommer resekostnader.

Tåg II:a klass, sovagn samt utom betr. Jokkmokk och Gällivare, buss.		
Karesuando—Uppsala	232:—	
Lannavaara—Uppsala	228:—	
Jukkasjärvi—Uppsala	200:—	
Gällivare—Uppsala	184:—	
Jokkmokk—Uppsala	182:—	
Arjeplog—Uppsala	188:—	1 214:—
	Summa	38 198:40
	<u>Avrundat till 40 000:— kronor</u>	

Uppsala den 25 januari 1960

Nr 476

Av herrar Darlin och Magnusson i Tumhult, *angående viss utvidgning av kretsen av statsbidragsberättigade inbyggda skolor och företagsskolor.*

(Lika lydande med motion nr 368 i Första kammaren)

Stockholm den 27 januari 1960

Gösta Darlin

Erik Magnusson
i Tumhult